

Четврти конгрес фармацеута Црне Горе

Комора представила
пројекат: ПИТАЈ МЕ
ЗА ХПВ!

ЗАЈЕДНИЧКИ ПРЕДЛОГ СТРУКЕ ЗА ПРОШИРЕЊЕ ФАРМАЦЕУТСКИХ УСЛУГА

Борба против организоване крађе лекова на Балкану и ЕУ

MEDI-THEFT пројекат у
Београду - одржана велика
међународна конференција
посвећена крађи лекова

САЗНАЈТЕ ВИШЕ

5. Симпозијум болничких фармацеута, 2-3. јун, Београд

Искуства корисника - који лекови су најефикаснији код напада мигрене?

Несташица лека Ефтил - додатне информације

ЗАЈЕДНИЧКИ ПРЕДЛОГ СТРУКЕ ЗА ПРОШИРЕЊЕ ФАРМАЦЕУТСКИХ УСЛУГА

Припремила: маг. фарм. спец. Драгана Рајковић

Управни одбор Фармацеутске коморе Србије на седници одржаној 9. маја 2023. године донео је Одлуку којом се даје сагласност на предлог Правилника о изменама и допунама Правилника о Номенклатури здравствених услуга на примарном нивоу здравствене заштите (део „Фармацеутске услуге“).

Документ је претходно припремљен и одобрен од стране Фармацеутског факултета Универзитета у Београду и релевантних професионалних и стручних удружења фармацеута, и то: Групаације апотека при

Привредној комори Србије, Савеза фармацеутских удружења Србије и Фармацеутске коморе Србије.

Предметни документ је у потпуности усклађен са Законом о здравственој заштити, Водичем Добре апотекарске праксе и Резолуцијом СМ/Res (2020)3 о спровођењу фармацеутске здравствене заштите.

Одлука и предлог Правилника упућени су Републичкој стручној комисији за фармацију на даљу надлежност.

Предлог Правилника и пратећа документа можете погледати ОВДЕ.

ЗАВРШЕТАК ПРОЈЕКТА: ПИТАЈ МЕ ЗА ХПВ

Припремила: маг. фарм. спец. Драгана Рајковић

Фармацеутска комора Србије уз подршку MSD-Health Equity Catalyst Fond од 1. фебруара 2023. године спроводи пројекат **ПИТАЈ МЕ ЗА ХПВ!** Учешће у пројекту је узело 250 магистара фармације који услугу саветовања пружају у 220 апотека и 58 градова и општина на територији целе Србије. Ово је један од највећи пројеката Коморе који се спроводи са циљем повећања броја вакцинисаних у одабраним популацијама кроз едукацију, смањење недоумица или превазилажење других могућих баријера. Пројекат се завршава 31. маја 2023. године.

Захваљујући посвећености, стручности и ентузијазму наших колега реализоване и покренуте активности далеко су превазишле оквире пројекта. Посебно смо поносни на следеће:

- Успостављена **сарадња са више од 30 домова здравља и локалних самоуправа**, као и Институтом за јавно здравље Војводине
- Одржана саветодавна предавања родитељима/ученицима у више од **40 основних и средњих школа, као и свим факултетима који образују магистре фармације**
- Учесници пројекта имали су више од **30 наступа** на локалним и националним ТВ медијима, веб објава и објава у штампаним медијима
- Објаве у вези пројекта на друштвеним мрежама Коморе имале су **највећи број прегледа до сада**

Резултати пројекта биће објављени у следећем броју.

БОРБА ПРОТИВ ОРГАНИЗОВАНЕ КРАЂЕ ЛЕКОВА НА БАЛКАНУ И ЕУ

Припремила: маг. фарм. спец. Драгана Рајковић

У оквиру Пројекта Европске уније **MEDI-THEFT** који Агенција за лекове и медицинска средства Србије реализује са Италијанском агенцијом за лекове, Институтом за лекове и медицинска средства Црне Горе и конзорцијумом партнера из ЕУ, у сарадњи са Привредном комором Србије, 23. маја 2023. године одржана је велика међународна конференција посвећена крађи лекова као феномену који има озбиљне последице на безбедност пацијената у целој Европи али и значајне импликације на целу фармацеутску индустрију, здравствене раднике па и академску заједницу.

Конференцији су присуствовали највиши представници регулаторних органа Црне Горе,

Хрватске, Бугарске, Румуније, Молдавије, Северне Македоније, Босне и Херцеговине, Словеније и Србије, као домаћина ове конференције. Пројекат обухвата међудржавну размену података за истраживање и спречавање организованих крађа лекова и успостављање платформе за размену тих података.

Извештај са конференције и презентације ОВДЕ.

Пројекат MEDI-THEFT ОВДЕ.

ФАРМАЦЕУТСКА КОМОРА НА 13. КОНГРЕСУ УДРУЖЕЊА ТОКСИКОЛОГА СРБИЈЕ

Припремила: дипл. фарм. Славица Милутиновић

13. Конгрес Удружења токсиколога Србије са међународним учешћем и 1. Регионална toxSEE конференција одржани су од 10-12. маја у Београду. Фармацеутска комора Србије је препознала значај ове конференције за едукацију фармацеута и омогућила учешће и рад на конгресу члановима Коморе, специјалистима токсиколошке хемије проф. др Весни Килибарди и проф. др Снежани Ђорђевић из Центра за контролу тровања ВМА.

Проф. др Снежана Ђорђевић је представила предности и значај течне хроматографије у идентификацији непознате супстанце, посебно у препаратима који се на тржишту налазе као помоћна

лековита средства. Највећи број ових препарата, који се описују да су искључиво на биљној бази, садрже и лекове који нису наведени као састојци препарата. Кроз примере из праксе приказане су супстанце које се потенцијално налазе у овим препаратима и опасност по здравље људи који их користе.

У оквиру постер презентација највећу пажњу су привукли резултати тестирања возача, учесника саобраћајних незгода са територије Београда, на присуство психоактивних супстанци.

Више информација ОВДЕ.

ЧЕТВРТИ КОНГРЕС ФАРМАЦЕУТА ЦРНЕ ГОРЕ СА МЕЂУНАРОДНИМ УЧЕШЋЕМ

Припремила: маг. фарм. спец. Драгана Рајковић

Под слоганом „Моћ фармације – Снага нашег здравља“ у организацији Фармацеутске коморе Црне Горе и студијског програма Фармација, Медицински факултет, Универзитет Црне Горе одржан је Четврти Конгрес фармацеута Црне Горе са међународним учешћем, у Бечићима од 11-14. маја 2023. године.

Овај Конгрес је био јединствена прилика свим учесницима да разговарају о својим искуствима и резултатима, будућим правцима у развоју фармацеутске струке и науке у ширем смислу, као и

заједничким активностима за унапређење и продубљивање научне и стручне сарадње између фармацеута.

На позив организатора, Фармацеутска комора Србије представила је пројекат: Питај ме за ХПВ! и позвала своје колеге из окружења да овакве и сличне пројекте реализују удруженим снагама у годинама које су пред нама.

БЕСПЛАТАН ПРИСТУП ЕЛЕКТРОНСКОМ ИЗДАЊУ ФАРМАКОТЕРАПИЈСКОГ ВОДИЧА 7

Припремила: маг. фарм. спец. Драгана Рајковић

У циљу лакшег приступа електронском издању Фармакотерапијског водича 7 (ФТ7) Агенција за лекове и медицинска средства Србије припремила је Корисничко упутство за логовање, које можете преузети **ОВДЕ**.

Све примећене проблеме, грешке у подацима и сугестије можете пријавити на следећи мејл fv@alims.gov.rs

На основу Ваших додатних питања пружамо додатна појашњења:

- Претраживач треба да буде комплетно затворен пре логовања на сајт Фармацеутске коморе (не може да буде само спуштен доле). Апликација ради са свим водећим претраживачима, Firefox, Chrome и Edge на телефону, таблету и десктоп рачунару.
- Не можете ићи директно на сајт ФТ7. Чланови Коморе имају приступ искључиво преко корисничког картона/налага.
- Ако вас Пријава на сајт ФТ7 после логовања поново враћа на поновну пријаву то значи да нисте поступили тачно по упутству.
- Ако истекне сесија односно ако вас апликација ФТ7 излогује морате у потпуности поновити процедуру. Затворите претраживач па поновите процедуру логовања.

РЕЗУЛТАТИ СМАРТ ПРОЈЕКТА ПОСТ-КОВИД САВЕТОВАЛИШТЕ У АПОТЕЦИ ОБЈАВЉЕНИ У ИНДЕКСИРАНОМ ЧАСОПИСУ PHARMACY

Припремила: маг. фарм. спец. Драгана Рајковић

Децембра 2021. године Фармацеутска комора Србије, у сарадњи са *Pharma Expertom*, покренула је појекат SMART Pharmacy 2 - Пост ковид саветовалишта у апотекама. Пројекат је подразумевао да магистар фармације, након одржане едукације, пружи и евидентира саветодавну услугу која обухвата: информације о симптомима, њиховој тежини, предложеној терапији, да ли је пацијент послат лекару, односно да ли је дошао на контролни преглед и каква је тада била ситуација по питању симптома и њиховог интензитета. У пилот пројекту, чији су резултати представљени фебруара 2022, учествовао је 51 магистар фармације. Услуга је пружена, и то је документовано, за 766 пацијената.

На иницијативу маг.фарм.спец. Татјане Шипетић и доц. др Аријане Мештровић, прикупљени резултати су обрађени са циљем да се исти објаве у неком од реномираних часописа. Чланак **SMART Pharmacists Serving the New Needs of the Post-COVID Patients, Leaving No-One Behind** објављен је 22. марта 2023. године у индексираним часопису *Pharmacy*.

Резултати показују да су магистри фармације спремни да прихвате своју нову улогу у саветовању пацијената у интегрисаним тимским приступима. Велики спектар пост Covid симптома се може ефикасно идентификовати, лечити и контролисати у процесу самолечења, на основу препорука и саветовања фармацеута.

Чланак доступан ОВДЕ.

КАКО ФАРМАЦЕУТИ ИДУ ДАЉЕ ОД ИЗДАВАЊА ДА БИ ОЈАЧАЛИ ЗДРАВСТВЕНИ СИСТЕМ СРБИЈЕ

Припремила: маг. фарм. спец. Драгана Рајковић

У сусрет Светском дану фармацеута (25. септембар) који се ове године обележава под слоганом „Апотека јача здравствени систем“, Међународна фармацеутска федерација (ФИП) је 22. маја објавила текст наше колегинице маг. фарм. спец. Јелене Костић Влачић.

Текст говори о потенцијалима фармацеута у Србији, активностима Фармацеутске коморе Србије на стандардизацији фармацеутских услуга за дијабетес, астму и антибиотике, пројектима за пост-Ковид саветовалишта, едукацију деце у предшколским и школским установама и пројекту: Питај ме за ХПВ!

Искористимо Светски дан фармацеута да истакнемо важност фармације у нашим животима како би обезбедили да фармацеути добију признање и подршку коју заслужују, закључује маг. фарм. спец. Јелена Костић Влачић.

РЕВИЗИЈА ЗАКОНОДАВСТВА ЕУ О ЛЕКОВИМА

Припремила: маг. фарм. спец. Ивана Антонијевић

Европска комисија је објавила дуго очекивани Предлог ревизије законодавства ЕУ о лековима.

ЕАНП позива болничке фармацеуте да се активно укључе у јавну дискусију у областима релевантним за професију у оквиру амандмана на предложену регулативу, као што су:

- развој дигиталне трансформације фармацеутске здравствене делатности;
- побољшање безбедности пацијената, безбедности здравствених радника и заштите животне средине;

- борба против антимикробне резистенције и усвајање рационалне примене антибиотика;

- обезбеђивање приступачности и решавање основних узрока несташица лекова како би се на адекватан начин спречиле и контролисале;

- одржавање високог нивоа фармаковигиланце у Европи

Више о овој теми можете прочитати у тексту којем можете приступити преко **ОВДЕ**.

ФИП АЛАТ ЗА ИМПЕМЕНТАЦИЈУ И САМОПРОЦЕНУ ПРОПИСА ЗА ВАКЦИНАЦИЈУ У АПОТЕКАМА

Припремила маг. фарм. спец. Милица Ђукановић

Током Светске недеље имунизације, Међународна фармацеутска федерација (ФИП) је објавила нови алат као подршку регулаторним телима у земљама у којима фармацеути немају или имају ограничену улогу у стратегијама вакцинације, и то на основу искуства земаља у којима је вакцинација у апотекама успешно уведена и регулисана.

Дизајнирани упитници помажу да се јасно дефинишу неопходни захтеви, ресурси (радна снага, инфраструктура, финансије, итд.), системи подршке, заинтересоване стране и разни други елементи које

треба узети у обзир да би се осмислила успешна и сврсисходна стратегија.

Зашто је ово за нас важно? Побољшати покривеност и приступ вакцинацији је глобални императив, а фармацеути у апотекама могу пружити јасан и опипљив допринос јавном здрављу кроз услуге вакцинације.

Више информација [ОВДЕ](#).

ИСКУСТВА КОРИСНИКА - КОЈИ ЛЕКОВИ СУ НАЈЕФИКАСНИЈИ КОД НАПАДА МИГРЕНЕ?

Припремила: маг. фарм. спец. Николина Скорупан

Група истраживача са клинике Мауо спровела је анализу података из апликације „*My Migraine Buddy*“ у којој је регистровано преко 3 милиона напада мигрене од стране 278.000 особа широм света, у периоду 2014-2020.

На овај начин извршено је поређење ефикасности различитих лекова за ублажавање напада мигрене, а резултати су показали да највећу ефикасност показују триптани, потом ергот алкалоиди, па антиеметици. Остали лекови опадајућим редоследом по ефикасности су: опиоиди, НСАИЛ, комбиновани аналгетици, парацетамол.

Сви лекови су показали већу ефикасност од ибупрофена, изузев парацетамола.

Међу триптанима највећу ефикасност је показао елетриптан, следи золмитриптан, па суматриптан.

За почетак, представљени резултати могу помоћи лекарима да код пацијената са резистентнијим нападима мигрене бирају лекове веће ефикасности и смање број покушаја до проналажења ефикасног антимиграника.

<https://www.medscape.com/viewarticle/991450>

ПРВА РЕГИСТРОВАНА ВАКЦИНА ЗА РЕСПИРАТОРНИ СИНЦИЦИЈАЛНИ ВИРУС

Припремила: маг. фарм. спец. Јасна Анђелковић

Респираторни синцицијални вирус (РСВ) је веома заразан вирус који изазива инфекције плућа и дисајних путева код појединаца свих старосних група. Циркулација РСВ-а је сезонска, обично почиње током јесени и достиже врхунац зими. Код старијих одраслих особа, РСВ је чест узрок болести доњег респираторног тракта, која утиче на плућа и може изазвати по живот опасну пнеумонију и бронхитис. Америчка управа за храну и лекове одобрила је Arexvu прву вакцину против РСВ-а одобрену за употребу у Сједињеним Државама.

Arexvu је одобрен за превенцију болести доњих дисајних путева узрокованих РСВ-ом код особа старијих од 60 година. Више информација на [ЛИНКУ](#).

НЕСТАШИЦА ЛЕКА ЕФТИЛ

Припремила: маг. фарм. спец. Јасна Анђелковић

Лек *Eftil* под именом *Depakine Chrono* се изузетно, за серије лека ДА33Р и ЕА0367, као и раније дистрибуирану серију ДА980 увози због глобалне кризе у снабдевању у доступним паковањима на страним језицима која су намењена за различита тржишта ЕУ и шире, а све у циљу обезбеђивања потребних количина за пацијенте којима је неопходна терапија овим леком и из тог разлога опремљени су додатном маркицом и упутством за лек на српском језику. Фармацеути у апотекама у Србији саветују пацијенте да лек *Depakine Chrono* употребљавају на исти начин као и лек *Eftil*.

Посебно треба истаћи да се пацијенти придржавају свих информација које су добили од лекара и фармацеута у вези примене лека *Eftil*, таблете са продуженим ослобађањем. Ово се нарочито односи на ризике код примене валпроата током трудноће и потребу за ефикасном контрацепцијом током примене валпроата.

Више информација на [ЛИНКУ](#).

ИЗ УГЛА САВЕТНИКА ЗА ДИЈАБЕТЕС-ГОЈАЗНОСТ -НОВЕ ПРЕПОРУКЕ

Припремила: маг. фарм. спец. Јасна Анђелковић

Европско удружење за проучавање гојазности и Европска федерација удружења дијететичара објавили су став заснован на доказима за медицинску исхрану за терапију гојазности. Преваленца гојазности код одраслих у Европској унији износи 23% а прогнозе за 2025. сугеришу да ће сваки четврти одрасли Европљанин живети са гојазношћу. Документ је заснован на систематском прегледу 56 клиничких испитивања и мета-анализа које су објављене између новембра 2018. и марта 2021. Преглед потврђује да су медитеранска дијета, вегетаријанска исхрана,

дијететски приступ регулисању хипертензије - DASH дијета, нордијска дијета и дијете са мало угљених хидрата повезани са побољшаним метаболичким здрављем, са или без промена телесне тежине. Више информација на [ЛИНКУ](#).

ВЕЋИ УНОС МАГНЕЗИЈУМА ПОВЕЗАН ЈЕ СА МАЊИМ РИЗИКОМ ОД ДЕМЕНЦИЈЕ

Припремила: маг. фарм. спец. Кристина Ковачевић

Студија објављена у *European Journal of Nutrition* у марту ове године сугерише да је већи унос магнезијума повезан са побољшаним здрављем мозга и потенцијално може бити повезан са очуваном менталном функцијом и смањеним или одложеним ризиком од развоја деменције. Студија је показала да је висок унос магнезијума у исхрани неуропротективнији за жене него за мушкарце, и за жене у постменопаузи у поређењу са женама у пременопаузи. Ову студију ограничава то што особа може имати неколико фактора ризика за деменцију,

али је можда никада неће развити. Такође, постоје ограничења у недостатку разумевања када и у којој мери магнезијум испољава своје неуропротективне ефекте на мозак.

<https://doi.org/10.1007/s00394-023-03123-x>

ТИРЗЕПАТИД-АНТИДИЈАБЕТИК ЗА ЛЕЧЕЊЕ ГОЈАЗНОСТИ?

Припремила маг. фарм. Емилија Трбовић

Тирзепатид је лек одобрен од старне Америчке агенције за храну и лекове, као и Европске агенције за лекове за терапију дијабетеса типа 2, као раствор за ињекцију који се примењује једном недељно. У новој „Surmount“ студији показао је одличне резултате у редукцији телесне тежине. Сви испитаници су имали прекомерну телесну тежину (просек 100,7 кг) уз средњу вредност $HbA1c$ од 8%. Тирзепатид је двојни агониста ГЛП-1 и ГИП - глукозно-зависног инсулинотропног полипептида, који су важни у регулацији апетита. Зато тирзепатид доводи до смањења уноса хране и утиче на метаболизам масти у организму.

Одлични резултати су постигнути уз смањење телесне тежине до 15,7% у односу на инцијалне вредности - губитак до 15,6 кг за око 18 месеци. Нежељене реакције тирзепатида су гастроинтестиналне тегобе, попут мучнине, дијареје, повраћања и опстипације.

На основу резултата студије Америчкој агенцији за храну и лекове упућен је захтев за одобрење нове индикације-гојазности.

Извор:

[American Diabetes Association](#)

[Clinical Trials](#)

[Lilly INVESTORS](#)

НОВЕ СТУДИЈЕ - ДА ЛИ СТАТИНИ ПОМАЖУ У БОРБИ ПРОТИВ КАРЦИНОМА?

Припремио: маг. фарм. спец. Милан Ракић

Научници на Тајвану анализирали су податке из своје националне базе података за скоро 15.000 жена са карциномом дојке и дошли су до врло занимљивих закључака. У овој кохортној студији (објављено током априла 2023. - [JAMA Network Open | Oncology](#)) откривено је да међу пацијенткињама са карциномом дојке употреба статина била повезана са значајним смањењем ризика од смрти услед ове болести.

Мета-анализом 21 студије (објављено током маја 2023. [American Journal of Clinical Oncology](#)) која је имала за циљ да истражи ефекат изложености статинима на учесталост и прогнозу карцинома простате, показано

је да статини могу да смање инциденцу карцинома простате и побољшају прогнозу, а да на њихов ефекат утичу геолокација и својства примењених статина (хидрофилни или липофилни).

5. СИМПОЗИЈУМ БОЛНИЧКИХ ФАРМАЦЕУТА

Секција за болничку фармацију Савеза фармaceutских удружења Србије позива Вас на **5. Симпозијум болничких фармацеута** који ће се одржати од **02.-03. јуна у хотелу М у Београду**.

Надамо се да ћете се у одазвати у што већем броју и активно учествовати током трајања симпозијума, посвећеног дигиталној трансформацији у фармацеутској здравственој делатности.

Поред домаћих предавача, колеге из **Шпаније, Немачке и Словеније** пренеће њихова искуства у трансформацији рада болничког фармацеута у контексту дигитализације.

По први пут ће се одржати и заједничка сесија за колегама из јавних апотека.

Програм је акредитован са 6 бодова за пасивно учешће.

Програм можете погледати [ОВДЕ](#).

Пријаву можете извршити [ОВДЕ](#).

19TH WORLD CONGRESS OF BASIC & CLINICAL PHARMACOLOGY 2023

2-7. јули 2023. године, Глазгов, Шкотска

Више информација <https://wcp2023.org/>

ВИРТУЛЕНА ШКОЛА ОБРАЗОВАЊА

- **Значај и улога апотека у промоцији ХПВ вакцинације – Питај ме за ХПВ (5 бодова)**
до 13.03.2024. године
- **Услуга фармацеутске здравствене заштите за пацијенте са дијабетесом (5 бодова)**
до 14.11.2023. године
- **Фармацеутска услуга - предуслов за повећање степена адхеренце код пацијената на терапији антибиотикима (5 бодова)**
до 15.08.2023. године
- **Услуга фармацеута за пацијенте са астмом (5 бодова)**
до 14.11.2023. године
- **Унапређење стандардизоване фармацеутске услуге код пацијената са дијабетесом**
до 14.11.2023. године

ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА ВОДИЧА ДАП

Сваки од 12 прилога прати посебно акредитован тест у оквиру Виртуелне школе образовања и сваки носи по 2 бода за учесника који успешно положи исти.